

ODAK: Maarif Modeli Karşısında Öğretmenler

Sunuş

Aslıhan Hancı, Zeynep Alica, Büşra Turan Taş, Ş. Erhan Bağcı¹

Yüzyılın birinci çeyreğini geride bırakan 2025 yılının ilk aylarında, araştırmalarıyla Türkiye'nin halini istatistiklere döken Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) yayınladığı “Yaşam Memnuniyeti Araştırması-2024” sonuçlarına göre, ülkenin en önemli sorunu olarak hayat pahalılığı %29,2 ile ilk sırada, %15,7 ile eğitim ikinci sırada ve yoksulluk ise %14,0 ile üçüncü sırada yerini aldı. TÜİK'in enflasyona ilişkin verilerine kuşkuyla yaklaşılsa da, yaşam memnuniyetiyle ilgili araştırma sonuçlarının toplumsal gerçeklikle örtüştüğü söylenebilir.

İnsan yaşamında önemli bir yeri olan “eğitim” olgusunun, hayati öneme sahip hayat pahalılığı ile yoksulluk arasına yerleşmesi, eğitimin gerçekten de bu iki olgudan etkileniyor olmasını bir yana bırakırsak, eğitim sisteminin ve dolayısıyla okulların, insanlara umut ve güven vermede, gelecek vaadinde bulunma özelliğinde eksilmeye ya da yoksunluğa dair bir işaret olmalı. Bu işaretin tam da Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli uygulanmaya başlandığı eğitim-öğretim yılında verilmesi ise, “nasıl bir çelişkiye işaret ediyor”, sorusunun üzerinde düşünmeye değer olduğu görüşündeyiz. Zira Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, eğitimi birçok bileşeni olan bir bütün olarak tanımlarken, eğitimin geçmişten devraldığı birikimle kökleri olan ve geleceğe uzanan etkileriyle geleceği kuran özelliğini de anlatan “köklerden geleceğe” mottosuyla sunuldu. Modelin tüm dersler için öğretim programları yaklaşımını açıklayan ortak metnin başlangıç ifadelerinde, öğretim programlarının, milli ve manevi değerlere yapılan vurguyla birlikte, maddi gelişmenin zirvesini hedeflediği, hedeflenen öğrenci profiline de Erdem-Değer-Eylem ve beceriler çerçeveleriyle ulaşılacağı yer almaktadır (TYMM Öğretim Programları Ortak Metni, 2024).

Maarif Modeli öğretim programları 2024-2025 eğitim yılında, okul öncesi, ilkokul 1, ortaokul 5, ortaöğretim hazırlık ve 9. sınıf düzeylerinde uygulanmaya başlandı. Bu düzeylerde bulunan öğrenciler ile onların öğretmenleri de yeni programla

¹ aslihananci@gmail.com, alicazeynep@gmail.com, busraturantas@gmail.com, erhanbagci@gmail.com

eğitim yılının ilk dönemini tamamladılar. Şimdiye değin eğitim sisteminde ve öğretim programlarında pek çok değişiklik yaşandı. Maarif Modeli'nin getirdiği değişim ise eğitim-öğretime yaklaşımı ve tanımladığı Erdem-Değer-Eylem modelinde cisimleşen milli ve manevi özellikleri temel almasıyla eğitim felsefesinde daha kökten bir değişimi amaçlıyor. Türkiye'nin modern eğitim serüveninde epeydir yaşanan rota değişimi içinde özel bir kırılma anındayız. Bu kırılmayı farklı yönlerden ele alan pek çok çalışma ve yorum yapıldı. Bu yorumlar genel olarak eğitim sisteminin bilimsellik ve laiklik anlayışından daha da uzaklaştığı; manevi, muhafazakâr ve özel olarak da dinsel değerlere giderek daha fazla yaslandığı, önceki değişimlere göre çok daha kökten bir zihniyet değişimine denk düştüğü yönünde. Türkiye'nin eğitim sisteminde her zaman arka planda bırakılmış eleştirel ve sorgulayıcı aklın geliştirilmesi bu yeni modelle tamamen devre dışında bırakılıyor.

Peki, bu kırılma anını öğretmenler nasıl deneyimliyor? Bu yeni dönemle ilgili ne düşünüyorlar? Ortak dertleri veya çözüm önerileri nelerdir? Biz de bu soruların cevaplarını merak ettik. Hem merakımızı gidermek hem de öğretmenlerin düşüncelerini Eleştirel Pedagoji Dergisi'nin Odak Dosyası'na taşımak amacıyla matematik öğretmenleri ve rehber öğretmenlerle Maarif Modeli'ne ilişkin iki grup görüşmesi yaptık. Bu görüşmelerden elde ettiğimiz değerlendirmeleri paylaşmak istiyoruz. Birinci grup aynı okulda çalışan 9. sınıf matematik öğretmenlerinden, ikinci grup ise farklı okullarda çalışan rehber öğretmenlerden oluşmaktadır. Bu sunuş yazısının ardından her iki görüşmenin de, etik ilkeler gözetilerek oluşturulmuş tam metinleri gelmektedir. Tam metinleri yayınlamamızın amacı öğretmenlerin yaşadıkları sorunları aracısız olarak okuyucularımızla buluşturabilmektir. Bu vasıtayla, benzer deneyimlere sahip öğretmenler arasında, okullarda karşılaştıkları sorunların ortak yönlerini görebilmelerine olanak veren bir etkileşim alanı oluşturmayı amaçlıyoruz. Bize göre ortaklıkları fark etmek, kolektif dönüştürücü pratiklerin başlangıç noktası olmalıdır.

Ortaklıkları paylaşmak ve fark etmek önemli bir başlangıç noktası olmakla birlikte, deneyimlerin sorunsallaştırılması, başka bir deyişle soyutlanarak politik alana taşınması için onların anlamlarının ortaya çıkarılması gerekir. Bu nedenle, okuyacağınız tam metinlerin ardından, yayın meclisimizden oluşturduğumuz çalışma grubunun bu metinler üzerinden yaptığı karşılaştırmalı yorumu bulacaksınız. Bu yorumun, birbirleriyle tanışmıyor olsalar bile öğretmenlerin deneyimlerinin kolektif niteliğini anlamamıza olanak vererek, bu deneyimlerde örtük halde bulunan politik içeriği görebilmemizi sağlayacağını umuyoruz.

Maarif Modeli ile mücadele ederken eğitimcilerin, öğrencilerin, velilerin ve herkesin basit ve teknik bir eğitim düzenlemesiyle karşı karşıya olmadıklarının farkında olmalarını önemsiyoruz. Zaten eğitim hiçbir zaman sadece kendisiyle, kendi içindeki sorunlarla sınırlı değildir; daima daha büyük bir sorun ve mücadele alanı içinde hareket ediyoruz. Bunu unutmamamız gerekir. İyi okumalar.